

Послеслов

Представените тук две до днес непубликувани творби на патриарха на българското революционно движение представляват философски трактати съдържащи негови разсъждения върху принципите, морала и дейността на франкмасонството, както и най-общо върху духовния живот на човека и пътя към щастието. Цяло чудо е, че днес, почти 150 години по-късно, можем да се насладим на мислите на идеолога на националната ни революция, да попием словата му, да почерпим от мъдростта му и да се убедим в непреходността ѝ. Чудото дължим на г-н Христо Раев, наш патриот-колекционер на антикварни книги с тематика България и българите, който неотдавна откри ръкописа носещ подписа на Г. С. Раковски.

След като се убедихме в автентичността на материалите – а и да биха били писани от друг, тези писания, то това би бил (незнаен за нас) гений от същия калибър, при това владеещ езика и стила на писане на великия наш революционер, тоест напълно достоен за издаване автор на напълно достойни за издаване философски творения – стигнахме до дилемата, дали да издадем ръкописа фототипно, или в “превод на новобългарски”. Комбинацията от двете бидейки единодушно квалифицирана като оскверняване на тези свещени текстове, а “превода” – като опошляване, естественото решение се оказва фототипното издание, което държите в ръцете си.

Поднасянето на тези творби като факсимиле предлага няколко предимства, поради което бе и предпочетен модус: Първо, усещането на четеца е почти физическо докосване до мислите на автора – самó по себе си неповторимо преживяване. Второ, с напредването в страниците читателят се научава да “вижда” течението на творческата мисъл на един от гениите на българския XIX век. И на трето, но не по-маловажно място, неминуемо стигаме до въпроса за езика. Назвам “въпроса”, но това са всъщност множество въпроси, все свързани с българския език. Аз лично си зададох следните няколко: Подобен или осакатен е българският език, в резултат на реформите, на които е подложен – от Освобождението от турско робство та чак до края на XX век? Подобрена или осакатена е българската азбука, вследствие опростяването ѝ? Кой си е позволил – без разрешението на целокупния български народ, собственик на този език и тази азбука – да пипа там, където не му е работата, с което, освен създадените ограничения от чисто духовно естество, е довел и до улесняване на усилията за разцепление на нацията? Този ход на мислите ме доведе до естественото заключение: Време е за реформа на езика и азбуката – реформа в смисъл на коригиране на погрешните ходове в предишните “подобрения”, довели до очевидно негативни последици...

Друг един от необичайно интересните факти около тази уникална находка е темата на основното съчинение в ръкописа – франкмасонството. Неимоверно много са дискусиите и спекулациите около това, кои от нашите най-видни личности в миналото (примерно от

средата на XIX до средата на XX век) – революционери, интелектуалци, политици – са били масони. Това, разбира се, включва и Раковски, при това на едно от челните места. Този непубликуван досега ръкопис изглежда дава ясен и недвусмислен отговор: със или без членство в която и да е Ложа, симпатиите на великия българин са на страната на цялостната концепция на франкмасонството. На места той употребява местоимението “ние”, говорейки от името на масоните, което непряко разкрива съпричастността му.

Но не въпросът за членството на Раковски е важен тук. За мен поне, този въпрос е вторичен и третичен; много по-важен е философският анализ, на който титанът на българската мисъл е подложил идеите, подбудите и практиката на масонското движение. Така този ръкопис отразява светогледа на автора си в мащаба на над 40 ситно изписани ръкописни страници. И от този изящен почерк струи квинтесенцията на идеализма и алтруизма – на моменти ми се струва, че писателят анализира всъщност не това, което вижда в действителността, а това, което би желал да е реалност. Което ни най-малко не обезценява анализа, нито пък преиначава изводите – всъщност, представена ни е авторската собствена концепция за идеалната филантропична организация, където членовете са перфектни личности. Това, че и тогава – а още по-малко пък днес – реалността не се вписва 100% в идеала, е съвсем отделен въпрос: ние виждаме възделенията в душата на Раковски и стремлението му да поучи читателите си в светлината на най-доброто, което е у него. Проповядвайки “франкмасонството се бори за човешчина..., има за задача да усилва моралните сили на човека..., стареа се да приспособи благотворителността към човеческото достойнство...” и говорейки за “братството” той всъщност изразява идеала си за една организация композирана от членове, всеки от които е човек с голямо Ч. Разбира се, че само такъв исполин-идеалист би могъл да посее неимоверното вдъхновение, което поникна у последователите му: и Левски и Ботев и всички след тях негови ученици се оказаха достойни за великия си учител.

Докато в трактата върху масонството фокусът е насочен към “началата на един всемирнен морал, приемлив за всички народности и при всички условия”, към дефиниране на франкмасона като “човек напълно свободен, зависещ само от съвестта си” и характеризиращ се с “търпимост по отношение на мненията” и действащ в съгласие с братята си, в краткото есе “Ценностите на живота” вниманието е върху религията. Великият наш философ дефинира религията като вярата, че светът се управлява от една духовна сила и не ни оставя и капка съмнение, че той самият е дълбоко духовен и предан на своя Бог. Убеждението си Раковски представя по недвусмислен начин, като ударението е поставено върху запазването на моралните ценности. Авторът по своему ни предупреждава да внимаваме, тъй като материалното (“механичните сили”, в неговия израз) – а още бихме могли да го наречем и бита – непрекъснато се стреми да унищожи духовното, тоест моралните добродетели.

Читателите по онова време – ако имаха възможността да прочетат този ръкопис – биха лесно разпознали моралните устои на водача на българската революция: амалгама между стълбовете на хилядолетната християнска традиция и принципите “свобода, равенство, братство”, провъзгласени от френските бунтовници и проповядвани от масоните. Днешният (прозорлив и критичен) читател веднага ще установи истинските причини за бедите сполетели България – загърбването на тези същите морални устои, зарязването на

традициите и оттам постепенното обезличаване на нацията, докато се стигне до затриването ѝ. Защото само нехаещият и нежелаещият да прозре не може да види, че прекланянето на един само Бог-Парица създава послушни и бездушни консуматори, и води точно дотам.

Раковски засяга социалното неравенство и ни призовава към хуманност, просвещение, истинност, справедливост. Както и на всеки друг от героите на своето време – и на всички времена – преследването на натрупване на богатство като самоцел му е противно. А ролята на масонското движение като носител на прогрес в международен аспект вижда и определя като стриктно изолирана от религиозната и политическата дейности. Чудно ли е, че при такива високи – и толкова много – идеали, водачът успя да поведе последователите си към недостижими на пръв поглед върхове, постигайки, макар и орязана, националната свобода? Чудно ли е тогава, че, загърбвайки всички тези идеали, България днес върви все по-надолу по наклонената плоскост? Какво друго могат да очакват българите, след като са загърбили традиционните си добродетели, за да ги заменят с внесени отвън “ценности”, за което нашите предци от хилядолетия знаят, че е порочно деяние, а един от най-великите синове на България още преди 150 години е написал черно на бяло порицанието си. Притчата за народа на Мойсей и обожествяването на Златния телец се разиграва в реално време днес; въпросът е всички – вярващи, или не – да осъзнаят, че Свещените писания са извор на мъдрост, в резултат на кристализирал хилядолетен човешки опит. С други думи, можем само да очакваме, че вървим към самоунищожение, и че извинението, щото копираме този модус от други народи (поради техния видим просперитет) не е нито убедителен аргумент, нито оправдание. Без морални устои всичко рухва – най-вече едно общество. И най-доброто, което българското може да направи, е да се поучи от своите велики предци, защото иначе не е достойно да се нарича тяхно потомство. В този смисъл тази книга идва навре-ме – часът на България е 12 без пет минути!

Иван Даракчиев
30 октомври 2013 г.
Бургас